
Kyrkomötet
Motion 2021:78
av Fredrik Sidenvall

Kyrkoordningens upplåtelseregler

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i dialog med biskopsmötet och domkapitlen motverka att vad kyrkoordningen fastlår i 41 kap. inte motverkas av lokal intolerant praxis.

Motivering

Svenska kyrkan förvaltar som bekant en mängd invigda kyrkorum. En del av dessa kyrkor och kapell invigdes redan under Svenska kyrkans medeltida period. Det är ingen överdrift att påstå att känslan för kyrkorummet i allmänhet och hemsöcknens kyrka i synnerhet länge satt djupt i det svenska folket. Besvikelsen över låsta kyrkor, glädjen över de öppna och upprördheten över stölder och kyrkobränder vittnar om att känslan för kyrkan som heligt rum ännu inte är utplånad.

De äldsta kyrkorna har juridiskt sett haft en särställning och betraktats som självägande stiftelser. De nyare anses ägas av sina församlingar men inte till fritt förfogande. I Svenska kyrkans kyrkoordning regleras hur kyrkorummen ska brukas och upplåtas i kapitel 41. Av paragraferna 1 och 2 framgår att biskopar i stiftet får använda kyrkorna i stiftet till gudstjänster och biskopliga ämbetshandlingar. Präster med tjänst i en församling får använda församlingens kyrka till församlingens gudstjänster och för kyrkliga handlingar som avser någon som tillhör församlingen.

I 3 § sätts vissa gränser: ”En kyrka får upplåtas för andra ändamål än de som avses i 1 eller 2 §§ bara om det kan antas att kyrkorummet och dess inventarier kommer att behandlas med pietet och aktsamhet.” Det är ju bra att man inte släpper in vad som helst i kyrkan. För att öka förutsättningarna för att kyrkorummet och dess inventarier behandlas med pietet kan man ju vid tveksamma fall, låt oss tänka på skolavslutningar, ordna så att det som villkor för upplåtande ställs att en präst ska medverka. Med tanke på att svenska folket genom skattsedeln ger betydande bidrag till kyrkornas vård genom det kyrkoantikvariska bidraget och med tanke på att de äldre kyrkorna utgör en viktig del av vårt gemensamma kulturarv måste det vara en självklarhet för kyrkoråd och kyrkoherdar att tillämpa en generös policy vad gäller att upplåta kyrkorna.

Ibland gäller ju förfrågan att en inomkyrklig organisation, en församling på utfärd eller ett annat kristet samfund som saknar kyrkorum på orten vill låna en kyrka. Vad gäller då? Här ger 3 § vägledning: Utöver principen om pietet står där också: ”En upplåtelse får inte heller ske på så sätt att den hindrar församlingens gudstjänstliv eller verksamhet i övrigt”. Det betyder alltså att gästerna måste hänvisas till tider som inte är upptagna av församlingens gudstjänstschema.

Sista delen av 3 § ger ytterligare vägledning: ”Upplåtande av kyrka för kyrklig handling i andra fall än de som avses i 2 § får vägras bara om upplåtelsen skulle strida

mot bestämmelserna i första stycket.” Även om det inte står uttrycklig måste ju samma sak gälla även enskilda gudstjänster som anordnas i kyrkorna av andra än församlingen.

Svenska kyrkan har alltså utifrån sin kyrkoordning en mycket generös hållning till att upplåta kyrkorummet. Det finns flera goda skäl till det.

Men varför händer det då att inomkyrkliga rörelser, andra kristna samfund och sammanslutningar som vill samlas till gudstjänst med egen präst stängs ute? Fanns det anledning att tro att inte kyrkorummet skulle behandlas med pietet? Nej inte alls! Det finns ingen grund för Svenska kyrkan att utesluta gudstjänstfirande grupper från tillgång till kyrkorummen! I kyrkoordningen står inte ett ord om att upplåtelse får nekas om det kan förmodas att något kommer att sägas som inte den lokale kyrkoherden gillar. Det finns heller ingen grund för att den lokale kyrkoherden pressar sin närvaro på en enskild gudstjänst som inte står i församlings regi eller som genomförs av ett annat kristet samfund. Tanken att kyrkorummet ska anses för inpinkat revir för den lokale kyrkoherden eller kyrkorådet är utan varje förankring i kyrkoordningen. Här har i flera fall en intolerant och inte sällan arrogant praxis utvecklats. Denna praxis kan kyrkotillhöriga anmäla till domkapitlen. Revirpraxisen kan av svenska medborgare – oavsett samfundstillhörighet – göras känd för riksdagen som ger sina anslag till bevarande av kyrkorummen med ett tydligt krav på en öppen kyrka.

Lerum den 4 augusti 2021

Fredrik Sidenvall (FK)